

PRESSITEADE nr 99/23

Luxembourg, 15. juuni 2023

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-520/21 | Bank M. (lepingu tühistamise tagajärjed)

Liidu õigusega ei ole vastuolus, kui ebaõiglasi tingimusi sisaldava hüpoteeklaenulepingu tühistamisel taotlevad tarbijad pangalt hüvitist, mis on suurem kui igakuiselt tasutud laenumaksete tagastamise summa

Liidu õigusega on aga vastuolus see, kui pank esitab samalaadsed nõuded tarbijate vastu

Tarbija ja tema abikaasa sõlmisid 2008. aastal hüpoteeklaenulepingu Bank M-iga. Laen oli indekseeritud Šveitsi frankidega (CHF) ja igakuiseid laenumakseid tuli teha Poola zlottides pärast konverteerimist Šveitsi frankidesse vastavalt igakuise laenumakse tasumise kuupäeval Bank M-s kehtinud välisvaluuta vahetuskursside tabelis avaldatud müügikursile.

Tarbija leidis, et vahetuskurssi kindlaks määravad konverteerimistingimused on ebaõiglased ja nende tõttu on leping tervikuna kehtetu, mistõttu esitas ta Bank M. vastu hagi Varssavi rajoonikohtule. Ta soovis, et Bank M. maksaks tagasi rahasumma, mis vastab poolele sellest kasust, mida pank sai teatava ajavahemiku jooksul lepingu täitmisel tasutud igakuiste laenumaksete kasutamisest. Hagi põhjendamiseks väitis tarbija, et Bank M. sai igakuiseid laenumakseid igasuguse õigusliku aluseta.

Poola kohus küsis Euroopa Kohtult, kas ebaõiglasi lepingutingimusi puudutav direktiiv¹ ning tõhususe, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtted võimaldavad sellise hüpoteeklaenulepingu pooltel, mis tühistati põhjusel, et pärast ebaõiglaste tingimuste väljajätmist ei saa leping enam kehtida, taotleda hüvitist, mis ületab lepingu alusel mõlema poole tasutud summade tagasimaksmist, ning alates tagastamisnõude saamisest seadusjärgse viivitusintressi maksmist.

Oma tänases otsuses märkis Euroopa Kohus, et **direktiiv ei reguleeri sõnaselgelt tagajärgi, mille toob kaasa see, kui müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud leping on pärast selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste väljajätmist kehtetu**. Selliste tagajärgede kindlaksmääramine on liikmesriikide ülesanne, kusjuures **kehtestatavad normid peavad olema kooskõlas liidu õigusega** ja eelkõige direktiiviga taotletavate eesmärkidega. Euroopa Kohus täpsustas, et selline kooskõla sõltub esiteks asjaolust, kas need õigusnormid võimaldavad taastada tarbija õigusliku ja faktilise olukorra, milles ta oleks olnud ilma kehtetuks tunnistatud lepinguta, ja teiseks sellest, et need õigusnormid ei kahjusta direktiiviga taotletavat heidutavat mõju.

Euroopa Kohus leidis, et tarbija võimalus esitada panga vastu nõudeid, mis ületavad tasutud igakuiste laenumaksete tagasimaksmist, **ei näi kahjustavat eespool nimetatud eesmärke**. Eelkõige võib selline võimalus pärssida müüja või teenuse osutaja tahet lisada tarbijaga sõlmitavasse lepingusse ebaõiglasi tingimusi, kuna selliste tingimuste lisamine, mis toovad kaasa lepingu tühistuse tervikuna, **võib tuua kaasa rahalisi tagajärgi, mis ületavad tarbija**

¹ Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288).

makstud summade tagastamist, ja olenevalt olukorrast ka viivitusintressi maksmist. Siiski peab liikmesriigi kohus kõiki vaidluse asjaolusid arvesse võttes kontrollima, kas selliste tarbija nõuete rahuldamine on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Direktiiviga on aga vastuolus see, kui pank saaks nõuda tarbijalt hüvitist, mis ületab lepingu täitmisel makstud kapitali tagastamist, ja seadusjärgse viivitusintressi maksmist. Euroopa Kohus leidis, et sellise õiguse andmine **aitaks kaasa ettevõtjatele avaldatava heidutava mõju kõrvaldamisele.** Direktiiviga tarbijatele tagatud kaitse tõhusus satuks ohtu, kui neile kaasneks sellest direktiivist tulenevatele õigustele tuginedes risk, et nad peavad sellist hüvitist maksuma. Selline tõlgendus **võib tekitada olukordi, kus tarbijal oleks kasulikum täita ebaõiglast tingimust sisaldavat lepingut kui kasutada nimetatud direktiivist tulenevaid õigusi.**

Euroopa Kohus rõhutas, et hüpoteeklaenulepingu võimalik tühistamine tuleneb käesoleval juhul sellest, et Bank M. kasutas ebaõiglasi tingimusi. Seetõttu **ei saa nõustuda ei sellega, et ta saab oma õigusvastasest käitumisest majanduslikku kasu, ega sellega, et talle hüvitatakse sellisest käitumisest tingitud halvemus.**

Veel leidis Euroopa Kohus, et **finantsturgude stabiilsust käsitlev argument ei ole asjakohane tõlgendades direktiivi, mille eesmärk on kaitsta tarbijaid.** Lisaks ei või ettevõtjad finantsturgude stabiilsuse säilitamise põhjendusega kõrvale hoida direktiiviga taotletavate eesmärkide järgimisest. Nimelt **on pankade ülesanne korraldada oma tegevus nii, et see oleks direktiiviga kooskõlas.**

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriikide kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

